

strop willen om den hals verklaring een-eed zal 't blij-s men zoover eds definitief le amerikaan-duidelijk laat

dit: wij heb-moeten strij-bond, belofte, de hand Gods verstaan van Er is in Ne-oogetuig te it opzicht. De christelijk ge-En nu is 't men met dit gehouden. Let w e z e n ! r! Neen men ken. Men heeft op ingegaan. In de eerste bod der gena-erig geschre-óó, dat ieder, daaraan niet deerd te be-poral aan wat in de tweede irwaardelijke" i: de kwestie arover heeft eel II, p. 362

zou nog veel sacramenten is leerd, speciaal, dat men dat r aan 't werk lerink en vele dig te hebben verklaring in enen als Cal-dige schriftte- 'n „overeen-sacramenten, et te publice-te zien of het e handelwijze

n de Declara-m heeft men zaak in eigen leze noodzaak uk ter wereld telen aan den e nederland-mmers uit de gedaan! luisteren naar ten, m. 2 : 25—29. C. V.

maakte Prof. de Declaration, geven voor dit

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

LIJK LEVEN

nen de historische lijn des verbonds. Deze menschen hadden hun oorsprong in de Gereformeerde Kerken van Nederland. Historisch, zoowel als leerstellig, verschillen zij van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Amerika, maar zij verschillen ook van de Protestantische Gereformeerde Kerken. In Nederland werd er bij hen op aangedrongen zich te voegen bij de Protestantische Gereformeerde Kerken en niet bij de Christelijke Gereformeerde Kerk. Geen wonder daarom, dat zij onder den indruk verkeerden, dat zij zoo maar, zonder verdere onderrichting, georganiseerd konden worden als Protestantische Gereformeerde Kerken. Maar terzelfder tijd wenschten zij vast te houden aan hun eigen bijzondere opvatting van het verbond. Zij zonden zelfs een aanvraag tot het Zendings-Comité om op hun eigen basis georganiseerd te worden. Dat was de moeilijkheid waarmede het Zendings-Comité te worstelen had.

En daarom had het Zendings-Comité behoefte aan een definitieve formule als basis tot de organisatie van kerken, een formule die ook kon dienen als basis voor onze zendingen in den arbeid onder deze menschen, en welke zij zelf konden bestudeeren, opdat zij niet alleen op de hoogte zouden komen ten overstaan van onze beschouwing, maar ook zouden mogen weten wat zij deden wanneer zij aanklopten bij het Zendings-Comité om georganiseerd te worden in Protestantische Gereformeerde Kerken.

Hierna volgt een betoog, dat de verklaring-in-kwestie nog niet definitief is aangenomen. Dat weten onze lezers reeds.

Daarna wordt van ds Blankespoor volgende vraag vermeld:

„Het schijnt mij toe, dat de verklaring wijst in de richting der Vrijgemaakte Kerken. Slechts een klein gedeelte wordt ingeruimd voor de verwerping der algemeene genade theorie, kerkelijke hiërarchie, enz., terwijl een groot gedeelte, direkt en indirekt, gewijnd is aan de verwerping der Vrijgemaakte beschouwingen aangaande het verbond en den doop. Ben ik correct in het trekken van deze conclusie?”

Hierop antwoordt coll. Hoeksema:

De verklaring van beginselen kan met geen mogelijkheid gericht zijn tegen de Vrijgemaakte Kerken om de eenvoudige reden, dat zij beweren als kerken geen verbondsbeschouwing te hebben. Ze beweren, dat in hunne kerken er niets bindends is aangaande het verbond.

Het is natuurlijk de vraag in hoeverre dit opgaat. Ik besprak onze moeilijkheden met Mijnheer en Mevrouw A. Schilder, broeder en schoonzuster van den professor. Zij waren verleden zomer (over den oceaan) gekomen, en wij smaakten het voorrecht hen in ons huis te mogen ontvangen voor eenige dagen. Zij bewezen zichzelf zeer beminlijke menschen te zijn, en in den korten tijd, dat zij bij ons vertoefden, leerden wij hen te beminnen als een broeder en zuster in Christus. Maar ik verwittigde hem, dat het voor ons geen kwestie was om sommige individuele gezinnen of leden der Vrijgemaakte Kerken te ontvangen, maar een zaak van het organiseren van groepen Vrijgemaakte menschen in Protestantische Gereformeerde Kerken. En ik vroeg hem of in Nederland, onderstellende dat er een groep Gereformeerd volk was, die nadruk zouden leggen op de theorie van de veronderstelde wedergeboorte, en wenschten georganiseerd te worden tot de Gereformeerde Kerken (onderhoudende art. 31), de Vrijgemaakte Kerken hen organiseren en ontvangen zouden in hunne gemeenschap op die basis. En beide, hij en Mevrouw Schilder, antwoordden, dat zij dat nooit zouden doen. En ik vertelde hen, dat wij hier voor hetzelfde probleem stonden ten overstaan van de Heynsiaansche conceptie, dat het wezen des verbonds de belofte is, en dat de belofte voor allen is die geboren worden in de historische lijn van het verbond.

En toch kan het niet gezegd worden, dat de verklaring van beginselen als zodanig gericht is tegen de Vrijgemaakte Kerken, want zij hebben geen officiële conceptie van het verbond aangenomen. En daarom kan men op zijn hoogst zeggen, dat het gericht is tot sommigen der Vrijgemaakten, die leeren, dat de belofte Gods objectief voor al de gedoopte kinderen is, en dat God, in deze belofte, genadig is aan die allen.

Het is natuurlijk waar, dat vanwege de huidige omstandigheden de verklaring van beginselen oogen-schijnlijk het leeuwenaandeel van haar inhoud be-steedt aan de vraag der belofte Gods voor alle kinde-ren die onder het verbond geboren worden. En toch is dat slechts oogen-schijnlijk zoo. De verklaring ontkent even nadrukkelijk de theorie der algemeene genade, zoals die aangenomen werd door de Synode van Kalamazoo, in 1924. Zij ontkent, dat er een genade Gods is voor alle menschen, den vervorpene ingesloten, in de algemeene gaven van alle menschen. Zij ontkent, dat de belofte des Evangelies een genadig aanbod van zaligheid van Godswege is voor allen die uitwendig het Evangelie hooren. En zij ontkent, dat de natuurlijke mensch, door invloed der algemeene genade, het goede kan doen (voor God) in deze wereld. En tegenover deze punten handhaaft zij, dat de genade Gods altijd particulier is en alleen voor de uitverkorenen, en nooit voor de vervorpene. Zij handhaaft, dat de belofte des Evangelies geen genadig aanbod van zaligheid van Godswege is aan alle menschen, noch ook een voor-waardelijk aanbod aan allen die geboren worden in de historische bedeeeling des verbonds, maar een eed Gods, dat Hij alle verkorenen onfeilbaar zal leiden tot de zaligheid en eindelijke glorie door het geloof. En zij handhaaft, dat de onwedergeborene mensch geheel en al onbekwaam is tot het doen van eenig goed, dat hij door en door verdorven is, en daarom alleen zondigen kan. Bovendien verwerpt zij de theorie der veronder-stelde wedergeboorte, en zij verklaart, dat ze niets moet hebben van de hiërarchische actie der Gerefor-meerde Synode van Nederland, uit de jaren 1939—44,

waardoor zij sommige leerstellige besluiten den kerken synodaal oplegden. En waardoor zij plaatselijke ambts-dragers afzetten. Het eenigste verschil is, dat, terwijl voor de stelling, dat de belofte niet voor alle kinderen is die onder het verbond geboren worden, doch alleen voor de uitverkorene (kinderen), uitvoerig bewijs ge-leverd werd uit de belijdenisschriften, het niet noodig geoordeeld werd hetzelfde uitvoerige bewijs te leveren voor de stelling, dat de Drie Punten ongereformeerd zijn, om de eenvoudige reden, dat ook de Vrijgemaakte menschen verondersteld worden met ons overeen te stemmen ten overstaan van de loochening der algemeene genade, alswel ten overstaan van de loochening der Drie Punten.

Tot zoover de aanhalingen. Wat in ons vorig artikel reeds besproken is, liet ik in dit breede citaat onaange-streep. Maar enkele zinnen liet ik met vette letter onderscheiden: onze lezers zien, dat hier een nieuw element is, dat verleden week niet rechtstreeks in ge-ding is gebracht. Het zal dus de moeite loonen, daarop in te gaan.

Nu moeten we ook hier weer elkaar waarschuwen tegen ondoordachte formuleeringen. Het gevaar daar-voor is in dit verband niet denkbeeldig.

Coll. Hoeksema's bezwaar blijkt te gaan tegen vol-gende stellingen:

1) de belofte geldt voor alle kin-deren (geboren onder de „historische“ „bedeeeling“ van het genadeverbond; een terminologie, die ik thans onbesproken laat, maar zelf of onduidelijk of onjuist acht);

2) de belofte des Evangelies is een genadig aanbod van zaligheid van Godswege voor allen, die uit-wendig het Evangelie hooren (zeg dus maar: voor allen, die het hooren zonder het ooit aan te nemen, de verworpenen dus).

Wie stelling 1) en 2) toch zou aanvaarden dien noemt coll. Hoeksema een importeur (althans als men niet oppast) van algemeene-gratie-theorieën. Hij doet dat ook afgezien van de kwestie Heyns. Waarom wij dan ook met ons duidelijk neen tegen de geïncrimineerde woorden van Heyns nog niet klaar zijn.

Nu geloof ik, dat dit niet juist is. Het woord „gel-den“ (stelling 1) heb ik al afgewezen, als volkomen on-duidelijk. In de ééne betekenis aanvaard ik het, in de andere verfoel ik het (zie een vorig artikel). Eén van beide dus: coll. H. heeft niet gerekend met dat verschil in betekenis van het woord „gelden“ (al hebben we destijds in Grand Rapids er uitvoerig over gesproken, hoewel ik me herinner, dat hij des-tijds door ziekte gedeeltelijk afwezig was) — of hij heeft er wél mee gerekend. Dan is zijn meening: in alle betekenissen is het verboden te zeggen: de be-lofte geldt allen die in de kerk zitten. Indien dit zijn bedoeling is, dan hebben we de vraag: hoe is 't met de hoorders in de kerk? Geldt de preek hen alle, maal, ja of neen?

Dit daargelaten, letten we even op de volgende stel-ling: volgens coll. H. mag men niet zeggen: de belofte is voor allen een genadig aanbod van Godswege.

Als ik de dingen goed begrijp, is dit zijn bezwaar: zeg niet, of suggereer niet, dat er voor 'n verworpene ook maar één genade is. Ook de ontvangst der belofte van het genadeverbond is voor hen geen genade. Ook de preek niet.

Bij de overweging van een en ander bedenke men wel, dat coll. H. hier niet uitdrukkelijk strijdt tegen den term: genadige gezindheid, ook tegen den individu die verworpen is. De term gezindheid is in Kalamazoo gebruikt, en toen door H. (ik geloof: terecht) afgewezen. Maar het bezwaar loont ook buiten dien term om. Men mag z.l. niet zeggen: „de verworpenen hebben in de kerk met de verkorenen ge-meen“, dat hun het „aanbod“ of „de belofte“ gedaan wordt; de komst van dit „aanbod“ van die „belofte“ is een genade — dus: ze hebben BINNEN DE KERK een zekere commune gratie.

Daaruit vloeit dan voort, dat het „aanbod“ der ge-nade „de belofte“, niet een aan de Kerk toekomende genade is.

Al zou men ze willen noemen: historische bedeeeling van het genadeverbond, — die historische be-deeling van dat genadeverbond is zelf geen genade. Althans niet voor allen. Of ze dat is, voor de betrokken individuen zal moeten blijken — straks, als we zullen zien welke de uitkomst is.

Blijkbaar is de afkeer tegen het „(al)gemeen maken“ van het woord „genade“ zoo groot, dat men hier ook „algemeene-gratie-gevaar“ ducht van den komst van iedereen, die in welken zin ook, stelling 1 en 2 zou uitspreken.

Ik acht het mogelijk, dat hier supralapsaristi-sche motieven werken. We willen daar iets van zeg-gen. De vraag is: hoe „waardert“ God het bloote feit van de verkondiging der belofte, de prediking van zijn verbond?

Deze kwestie valt onder de rubriek van een ander-e vraag: hoe „waardert“ God deze heele wereld, afgezien nu van de zonde? De schepping?

De supralapsariër zegt: wat God het laatste doet is het eerste in zijn besluit. Het laatste wat Hij doet is: een hemel openzetten en een hel (alleen om er in te komen). Dus heeft Hij dat het (Vervolg pag. 76.)

En het gansche land is stil....

Toen voor ruim dertig jaren wijlen ds B. Netelen-bos, destijds Gereformeerd predikant te Middelburg een dienst van een van de Hervormde predikanten in de residentie overnam in de Groote of St Jacobs-kerk kwam schier heel de Gereformeerde pers in het geweer. Toen gevoelde men algemeen: dat kán niet! Dat individualistische optreden van een Gereformeerd predikant met voorbijgaan van de Acte van Afscheiding en de officiële papieren uit den Doleantietijd is in strijd met de waarachtige kerkgemeenschap.

Sindsdien is er veel veranderd. In en om de „Gereformeerde Kerken“. Tientallen predikanten zijn van de kansels dier kerken uitgesloten en van de bediening der sacramenten en den aankleve daarvan. Omdat ze zich niet wilden laten binden aan de formule, dat men het zaad des verbonds moest houden voor wedergeboren. Let wel: reeds wedergeboren.

Als professor dr Saakle Greijdanus nog zou leven, dan was elke synodaal geannexeerde kansel voor hem verboden. Ook de preekstoel in de synodale kerk te Diemen.....

Maar dezelfde kansel is ontsloten voor den Her-vormden predikant ter plaatse. Zonder dat het kerk-verband door praeparatoir of peremptoir examen, door colloquium doctum of door approbatie van een wettig beroep in die kanselontsluiting is gekend. De kerkeraad van de synodale kerk te Diemen heeft met overtreding, niet-voor-vast-en-bondig-houden van meerdere artikelen uit de kerkenordening en van di-verse synodale bepalingen dien Hervormden predikant toegelaten op zijn kansel, aldus de „kerkelijke orde“ overtredende.

Daarover schrijft niemand. Zelfs dr K. Dijk niet in zijn alarmeerend, hoewel van veel geluidsmend materiaal voorzien artikel in het Gereformeerd Weekblad, waarin hij schrijft over don-kerende schaduwen en bedroevende verschijnselen in het leven zijner kerken.

Men versta ons wel. We lezen noch van hetgeen dr K. Dijk in genoemd artikel schrijft noch van hetgeen te Diemen gebeurde met vreugde.

Integendeel: ook ons bedroeven deze dingen. Maar ze verwonderen ons waarschijnlijk minder dan dr K. Dijk en anderen, die „zacht sprekend“ als wijlen de Leidsche ds Egeling, nog hun stem hebben laten hooren. Na al het geknoei met kerkelijke papieren en bepalingen ook door prof. dr K. Dijk en de zijnen ten beste gegeven in de laatste jaren, verwonderen we ons niet zoo spoedig.

Het hek is daarginds van den dam! Men heeft daar in Diemen inplaats van een gewo-nen avondkerkdienst een gecombineerde godsdienst-oefening gehouden van de synodale kerk en de Ned. Herv. Gemeente. En beide kerkeraden hadden zich voor deze gelegenheid samen verbonden aan de Drie Formulieren van Eenigheid.

Volgens Scheps' Kerknieuws..... En het is niet tegengesproken. Het bericht doet zoo enkele vragen opkomen.

In de eerste plaats ten aanzien van de Hervormde gemeente in Diemen. Heeft die Hervormde kerkeraad zich vrijgemaakt van de leervrijheid en tuchteloosheid in de oude synodale reglementen vastgelegd en door de jongste generaal-synodale besluiten bevestigd? (In de eerste tien jaren geen leertucht!)? En is die ker-keraad, zich bindende met den kerkeraad van ds Teeu-wen aan de Drie Formulieren tot de: „leer, dienst en tucht“ der vaderen wedergekeerd? Of is dit maar een binding aan deze kerkelijke formulieren voor één Zondagavond geweest; van des namiddags plm. 5 tot plm. 7 uur?

En we zouden zoo aan ds Teeuwen en zijn kerkeraad willen vragen: Hebt U aan dien Hervormden kerke-raad ook gezegd, dat binding aan de Drie Formu-lieren van Eenigheid volgens U ook inhoudt de binding aan de besluiten en leerbeslissingen en zestien punten annex vervangingsformule, die „goddelijke waar-heden“ door Uw synodes geleerd „krachtens de profe-tische autoriteit haar door Christus verleend“?

En aan beide kerkeraden zouden wij willen vragen: als er nu eens een klacht was gekomen, dat een van de predikanten in Uw gecombineerden dienst in strijd met de Drie Formulieren (annex vervangingsformule) had geleerd en er zou een appèlzaak van gekomen zijn, zou dan dat appèl aangeteekend moeten zijn bij de Hervormde of bij de Synodale classis van Am-sterdam? Was de appelland dan terecht gekomen bij laat ons zeggen ds J. Overduin of bij ds J. J. Buskes? Of bij allebei?

We vragen dat zoo, omdat wij — Bert van den Hoek moge het ons vergeven, hij houdt niet van puzzelaars! — erg van puzzelen houden.

Antwoord krijgen we wel niet. Men laat ons — om met prof. dr G. Ch. Aalders te spreken — wel met het mes in den buik zitten.

Maar we vinden in elk geval het zwijgen in de sy-nodale pers wél sprekend.

Wat hier gebeurde is erger dan wat dertig jaar ge-leden plaats vond in Den Haag! Men heeft er bepaald den spraak van verloren!